

LORANDA MILETIĆ

O SURADNJI ODSJEKA ZA POVIJEST FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU I AGENCIJE ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE

Agencija za odgoj i obrazovanje, Ispostava Zadar
loranda.miletic@azoo.hr

Suradnja Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu i Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO) započela je akademske/školske godine 2011./2012. inicijativom prof. dr. sc. Marka Trogrlića, tadašnjega dekana Filozofskog fakulteta i više savjetnice za nastavu povijesti, autorice ovih redaka. Ova je suradnja i formalno-pravno dobila svoj epilog 2021. potpisivanjem *Sporazuma o suradnji* između Filozofskog fakulteta u Splitu i Agencije za odgoj i obrazovanje. Proteklih se deset godina suradnja odvijala u trima smjerovima – provedbom zajedničkoga stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika povijesti, organizacijom i provedbom stručnih ispita za učitelje i nastavnike povijesti te provedbom učeničkih natjecanja iz povijesti od školske do državne razine. Prve dvije aktivnosti u kontinuitetu traju do danas dok se *Natjecanje iz povijesti za učeničke i učenice osnovnih i srednjih škola u Republici Hrvatskoj* organiziralo u suradnji s Odsjekom za povijest u školskim godinama 2013./2014., 2014./2015. i 2018./2019. godine. Profesori Odsjeka za povijest bili su članovi Državnih povjerenstava za provedbu natjecanja, autori ispitnih materijala i recenzenti učeničkih samostalnih istraživačkih radova.

Kako bi se olakšao pristup stručnome ispitu iz povijesti za pripravnike koji u većemu broju dolaze iz Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije i tako poštovalo načelo jednakosti, Agencija za odgoj i obrazovanje i Odsjek za povijest od školske godine 2012./2013. organiziraju i provode stručne ispite za učitelje i nastavnike povijesti četiriju dalmatinskih županija. Stručni se ispiti održavaju u dvama ispitnim centrima, u Osnovnoj školi don Lovre Katića u

Solinu za osnovnu školu i u III. gimnaziji u Splitu za srednje škole. Profesor metodike nastave povijesti na Odsjeku za povijest, Mladenko Domazet, član je Ispitnoga povjerenstva za polaganje stručnih ispita. Osim toga, viša savjetnica Miletić svake godine održava za studente 1. godine diplomskog studija povijesti radionice o izazovima poučavanja i učenja o holokaustu, a u okviru kolegija prof. Domazeta *Poučavanje o osjetljivim i kontroverznim temama*.

Produkcija novih knjiga, znanstvenih članaka i radova iz opće i nacionalne povijesti toliko se razgranala i usložila da je učiteljima i nastavnicima jednostavno nemoguće, iz niza razloga, biti u tijeku sa svim novim spoznajama, pristupima i interpretacijama. Historiografske perspektive kontinuirano mijenjaju horizonte te je posjedovanje ili izostanak znanja o tim promjenama važna odrednica uspješnosti svakoga učitelja i nastavnika povijesti. Razmišljajući kako pomoći učiteljima i nastavnicima da suvremena dostignuća historiografije pretoče u nastavu povijesti i rad s učenicima te tako zbliže povijesnu znanost i nastavu povijesti, Agencija za odgoj i obrazovanje i Odsjek za povijest odlučili su organizirati regionalni, godišnji, jednodnevni stručni skup sa zadanom temom. U programu skupa, uz plenarna izlaganja znanstvenika, trebale bi se naći i teme iz metodike nastave povijesti, a predavači bi bili profesori i vanjski suradnici Odsjeka za povijest.

Prvi se takav skup održao krajem lipnja 2012. godine. U njegovome radu sudjelovalo je 170 učitelja i nastavnika, a programski je »pokrio« novije historiografske spoznaje iz hrvatske i europske moderne i suvremene povijesti. Učitelji i nastavnici mogli su slušati izlaganje Marka Trogrlića o organizaciji austrijske vlasti u Dalmaciji i o nekim zabudama o njezinome karakteru, Edi Miloš raskrinkao je jednostrani mitologizirani pozitivni pogled na Francusku revoluciju, a u drugome je dijelu programa Mladenko Domazet na primjeru hrvatskih jedrenjaka i brodarstva objasnio kako se mikrohistorija može implementirati u svakodnevni rad s učenicima. Viša savjetnica Miletić govorila je o profesionalnome putu nastavnika i praćenju izvođenja nastave kao poticaju njegovoga razvoja. Sudionici su skupa u evaluaciji izrazili zadovoljstvo programom i temama te su ponudili još nekoliko tema koje bi mogle biti u fokusu sljedećih skupova. Drugi stručni skup održao se u lipnju 2013. godine, a tematizirao je novije historiografske spoznaje iz antičke i srednjovjekovne povijesti hrvatskih zemalja. U programu skupa sudjelovali su mladi znanstvenici, asistenti i znanstveni novaci. Primjerice, Ivan Matijević govorio je o novome pogledu na nastanak Dioklecijanove palače, Tonija Andrić o srednjovjekovnim dalmatinskim

obrtnicima i obrtima, a iz istoga je kronološkog sloja bilo i predavanje Ivana Basića o poleogenezi ranosrednjovjekovnoga Splita u svjetlu novih istraživanja.

Povjesničari se slažu da je historiografija znanost sa strogim znanstvenim aparatom, ali je isto tako svima jasno da je svaka rekonstrukcija prošloga života subjektivna i da su nove inačice starih pripovijesti posljedica promjene interesa na temelju društvenoga iskustva. Zato se u lipnju 2014. održao treći zajednički stručni skup pod imenom *Iz povijesti pisanja povijesti ili kako se pisala povijest*. Program je obilovao zanimljivim temama, primjerice Stjepan Ćosić govorio je o historiografskim konstrukcijama u heraldici, Josip Vrandečić osvrnuo se na geopolitičku pozadinu historiografskog pisanja, a Aleksandar Jakir je ponudio presjek marksističke prošlosti hrvatske historiografije u razdoblju socijalističke Jugoslavije. Posljednje izlaganje, u zajedničkome uratku Lorande Miletić i Mladenka Domazeta, bilo je posvećeno promjenama u nastavi povijesti u posljednjih 25 godina.

O novim spoznajama i pogledima na vladavinu Habsburgovaca u hrvatskim zemljama progovorio se ponovno na skupu u lipnju 2015. godine. Program stručnoga skupa sadržavao je raznolike teme iz nacionalne i zavičajne povijesti, primjerice izlaganje Josipa Vrandečića o mletačko-habsburškim prijemima na Jadranu u ranome novom vijeku ili predavanje Nikše Varezića o Dubrovniku i španjolskim Habsburgovcima u 16. stoljeću. O sinjskoj alci u habsburškoj Dalmaciji iz perspektive metodike nastave povijesti i mogućnosti njezine implementacije u redovnoj nastavi i izvannastavnim aktivnostima govorili su Mladenko Domazet i Marko Trogrlić.

Zadana tema sljedećega stručnog skupa u lipnju 2016. godine bila je *Povijest svakodnevice*. Zanimljivo je bilo poslušati izlaganje Nikše Varezića o gusarstvu ili legaliziranome bezakonju i svakodnevicu ranonovovjekovnoga Mediterana ili izlaganje Mladenka Domazeta intrigantnoga naslova *Odbačen među svojimima – mikrolokalizmi kao destrukcija*. Više od 200 sudionika moglo je proširiti znanja o perspektivama, ograničenjima i rezultatima istraživanja povijesti svakodnevice na temelju najnovijih historiografskih spoznaja i interpretacija, uočiti razlike u povijesnim interpretacijama pojedinih događaja te razumjeti razloge koji su doveli do toga.

Stručni skup 2017. godine imena *Pogled odozdo, dalmatinska mjesta u vrtlogu Prvog svjetskog rata* imao je u fokusu 1917. godinu, Prvi svjetski rat i njegove odjeke u Dalmaciji. O tome kako se Prvi svjetski rat, prvi globalni

sukob s posljedicama za čitavi svijet, a koji je u potpunosti promijenio političku i socijalnu kartu Europe i njezinih kolonija, prikazuje u novijoj historiografiji izlagao je Aleksandar Jakir. O tome što se na lokalnoj razini događalo tijekom Prvoga svjetskog rata sudionici su doznali iz izlaganja Marka Rimca o životnim uvjetima u Imotskoj krajini za Prvoga svjetskog rata, o otoku Braču u kontekstu Velikoga rata govorio je Josip Vrandečić, a o djelatnosti don Frane Bulića i Solinu tijekom Prvoga svjetskog rata izlagao je Ivan Matijević.

Tema stručnoga skupa 2018. godine bila je *Kulturna baština u funkciji nastave povijesti*. Sudionici stručnoga skupa raspravljali su s Mladenkom Domazetom *Je li salonitanska baština mizerija, ili je naš odnos prema njoj mizeran i jalov?*, a o značaju pučke kulture u misli Antuna Radića izlagao je Edi Miloš. O splitskoj srednjovjekovnoj baštini kao odrazu patricijske kulture stanovanja govorila je Tonija Andrić da bi o povijesti krajolika i semantici prostora zaključio dao Marko Rimac.

Godina 2019. bila je u cijelosti, u vezi sa stručnim usavršavanjem učitelja i nastavnika povijesti, posvećena uvođenju novoga kurikula za nastavni predmet Povijest u osnovne škole i gimnazije. Stručno je usavršavanje provodilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje prema zadanim temama vezanim za kurikularnu reformu obrazovnoga sustava, a to je i razlog zašto se nije održao zajednički stručni skup Odsjeka za povijest i Agencije za odgoj i obrazovanje 2019. godine. Nove su se poteškoće ponovno pojavile sljedeće, 2020. godine. Zbog pandemije koronavirusa u Hrvatskoj i zatvaranja obrazovnih institucija nije se održao stručni skup pod imenom *Od antičke tiranije do suvremenih totalitarizama* planiran u lipnju 2020. godine. Pod istim naslovom bio je prolongiran za lipanj 2022. godine. Program skupa obilovao je svježim, zanimljivim, a povremeno i intrigantnim percepcijama izlagača, primjerice izlaganja Edia Miloša o tiraniji »Slobode« i Francuskoj pod revolucionarnim terorom; Tonije Andrić o konceptu papinskoga sivevlada u srednjem vijeku, Aleksandra Jakira o suvremenoj historiografiji i pitanju utjecaja totalitarnih ideja na hrvatsku povijest u dobu ekstremā te na kraju izlaganje Mladenka Domazeta o modelu aktivnoga učenja na primjeru montiranoga suđenja protiv nadbiskupa Stepinca 1946. godine.

Nakon turbulentnoga razdoblja pandemije koronavirusa i uvođenja novoga kurikula, nastavila se kontinuirana suradnja Odsjeka za povijest i Agencije za odgoj i obrazovanje i u 2023. godini s novim stručnim skupom naslova *Doba*

migracija na kojemu su se obrađivale različite vrste migracija u dijakronijskome presjeku od antike do 20. stoljeća. Teme izlaganja bile su raznolike: od široko postavljenih, poput izlaganja Ivan Matijevića o migracijama i mobilnosti u Rimskome Carstvu ili izlaganja Zvonimira Forkera o Prokopiju i istočnoj obali Jadrana, do lokalnih primjera poput izlaganja Tonije Andrić o ekonomskim migracijama u kasnome srednjem vijeku ili izlaganja Mladenka Domazeta pod naslovom *Pogled odozdo – iseljništvo Staroga Grada i Jelse s kraja 19. i početka 20. stoljeća* .

U proteklih se deset godina suradnja Agencije za odgoj i obrazovanje i Odsjeka za povijest razvijala u kontinuitetu na veliko zadovoljstvo obiju strana i u korist učitelja i nastavnika koji su nove modele poučavanja i nove spoznaje ponesene s navedenih stručnih skupova utkali u svoj rad. Različite, veoma aktualne i za život i rad u 21. stoljeću nepresušne teme koje su se obrađivale iz različitih vizura postale su tako dio nastave povijesti u dalmatinskim školama. Zahvalnost za to dugujemo profesorima i vanjskim suradnicima Odsjeka za povijest jer bez njihovoga partnerstva, znanja i dobre volje ovih skupova ne bi ni bilo.